

Voormalig justitieambtenaar loopt mee met het Leger des Heils op Schiphol

GROTE STEDEN SCHUIVEN ZWERVERS DOOR

Jurist, schrijver en journalist Miek Smilde volgt in *Vluchthaven Schiphol* het Dienstenbureau van het Leger des Heils, dat op de luchthaven zwervers en daklozen opvangt en probeert over te brengen naar opvangcentra elders. 'Het is belangrijk dat er instanties ontstaan die creatieve oplossingen durven te zoeken voor maatschappelijke problemen.'

JUSTITIE/VWS • In oktober 2002 opende het Leger des Heils in een bouwkeet op luchthaven Schiphol het Dienstenbureau om hulp te bieden aan dak- en thuislozen. Vijf jaar later heeft het Leger van de luchthaven een nieuwe locatie gekregen, met onder andere een douche. Bedden zijn er niet en zullen er ook niet ko-

men, want Schiphol wil 'vaste' zwervers koste wat het kost voorkomen. Het Dienstenbureau is opgericht om daklozen die op de luchthaven rondzwerfen door te sluisen naar opvangtehuizen elders in Nederland. Miek Smilde heeft in opdracht van het Leger des Heils een boekje geschreven, *Vluchthaven Schiphol*, dat gaat over de werkwijze van de medewerkers van het bureau. 'De werkelijkheid van Schiphol is niet altijd met de wet op te lossen,' antwoordt Smilde, die naast schrijver en journalist ook jurist is, op de vraag hoe er moet worden omgegaan met schrijnende gevallen.

Hoe bent u te werk gegaan?

'Eerst wilde ik weten voor welk publiek ik het boek zou gaan schrijven. Het boekje is bedoeld als relatiegeschenk voor mensen die werkzaam zijn bij of samenwerken met het Leger des Heils. Een opsomming van cijfertjes is wel te vinden in het jaarverslag, daarom heb ik geprobeerd een schets te geven van de werkwijze van het Dienstenbureau. Ik wilde geen reportage maken van het zwerverleven, die bestaan er genoeg. Het ging mij erom te laten zien hoe de medewerkers van het bureau te werk gaan. Ik kreeg van het Leger alle vrijheid om te doen wat ik wilde en heb ervoor gekozen om een paar we-

'EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID IS PRACHTIG, ZOLANG JE NIET AAN DE VERKEERDE KANT VAN DE STREEP STAAT'

ken mee te lopen met de medewerkers op Schiphol. Hun verhalen en die van enkelen van hun cliënten heb ik opgeschreven.'

U beschrijft een situatie waarin één meneer telkens terugkeert naar Schiphol, ook al wordt hij ergens anders geplaatst. Om moedeloos van te worden.

'Ik zou het werk, met mijn karakter, ook niet kunnen opbrengen. De mensen van het Leger daar hebben een onuitputtelijke moed en ik ben zeer onder de indruk van hun doorzettingsvermogen. Natuurlijk zijn er mensen die blijven

terugkeren, dat zijn de klassieke 'zorgmijders', maar een groot deel verdwijnt uiteindelijk van het vliegveld, via het Dienstenbureau, naar een opvangcentrum elders.'

De daklozen worden zonder pardon elke nacht buiten de deur van Schiphol gezet zonder een overnachtingsplek te hebben. Is dat geen harde aanpak?

'Schiphol kampte vijf jaar geleden met grote overlast die werd veroorzaakt door een aantal vaste bewoners van de luchthaven. Een van de maatregelen die de luchthaven nam om deze overlast tegen te gaan, was de nachtaluiting van Schiphol Plaza. Tegelijkertijd heeft Schiphol geprobeerd om, samen met de

Koninklijke Marechaussee en het Leger des Heils, iets van hulp op te zetten voor de dak- en thuislozen. Het beeld van een keiharde luchthavendirectie die zwervers 's nachts op straat zet, is te eenzijdig. De dak- en thuislozenproblematiek is ingewikkelder dan dat; sommige mensen accepteren geen hulp, anderen passen net niet in het goede hokje of zijn niet gevaarlijk genoeg. Het Dienstenbureau probeert zelfs voor deze moeilijke groep iets te betekenen, daarom is het een goed initiatief.'

Is er iemand die verantwoordelijkheid is

voor de situatie waarin deze mensen verkeren?

'Nee, er is niet één persoon die je verantwoordelijk kunt stellen. Wat je wel kunt zeggen is dat daklozen laten zien wat de gevolgen zijn van een samenleving die gelooft in eigen verantwoordelijkheid eerst. Niet iedereen wil of kan de verantwoordelijkheid voor zijn eigen leven nemen op de manier waarop de samenleving dat het liefst ziet. Voor die mensen is er op zichzelf hulpverlening genoeg, maar die zit wel ingewikkeld en bureaucratisch in elkaar. We zijn met z'n allen inmiddels heel goed in staat overal verantwoording over af te leggen, maar verantwoordelijkheid nemen voor een ander vinden we blijkbaar moeilijk. Het Leger heeft dat in dit geval wel gedaan en is gaan helpen. Het is belangrijk dat er instanties ontstaan die creatieve oplossingen durven te zoeken voor maatschappelijke problemen.'

Moet de overheid niet ingrijpen?

'Op Schiphol ben ik een meneer tegengekomen van Chinese afkomst die dolgraag aan het werk wil, Nederlands aan het leren is en intelligent genoeg is om over een tijdje bijvoorbeeld als tolk aan de slag te kunnen. Hij verblijft hier al bijna twintig jaar, maar heeft altijd illegaal gewerkt, heeft geen identiteitspapieren, kan niet bewijzen wie hij is. Hij heeft al verschillende keren bij de Chinese ambassade aangeklopt, maar krijgt daar geen enkel gehoor. Terug naar China kan hij niet, in Nederland blijven ook niet. Voor de wet bestaat hij niet, hij is gedoemd tot zwerven. Dat die meneer niet wordt geholpen, vind ik schandalig. Ik ben er

Miek Smilde (1966) studeerde aan de Universiteit van Amsterdam Nederlandse taal- en letterkunde en vervolgens Nederlands recht. Haar interesse in schrijven manifesteerde zich in haar studententijd als redacteur van het studentenblad *Folia*. Na haar afstuderen kwam ze bij de afdeling voorlichting van het ministerie van Justitie terecht, eerst als eindredacteur en later als hoofdredacteur. In 1998 hield ze het Haagse leven voor gezien en vestigde zij zich in Amsterdam als freelance journalist. Na in verschillende magazines en dagbladen gepubliceerd te hebben, houdt ze zich nu voornamelijk bezig met onderzoeksjournalistiek.

helemaal niet voor om de grenzen voor alle immigranten open te gooien en ik heb ook niets tegen de IND, maar dat deze man wordt ontkend, vind ik kwalijk. Het is bovendien doodzonde, een vernietiging van menselijk talent. Voor dit soort gevallen geldt dat eigen verantwoordelijkheid prachtig is, maar niet als je aan de verkeerde kant van de streep staat.'

Hoe wordt er door de overheid omgegaan met berichten over bijvoorbeeld de situatie op Schiphol?

'Dak- en thuislozen vallen soms een beetje

tussen de wal van Justitie en het schip van VWS, maar ik heb begrepen dat de G4 inmiddels wel de aanpak van de problemen coördineren. Dat is ook echt nodig, want voorheen schoven de grote steden de dak- en thuislozen vooral door naar elkaar. Volgens verhalen van medewerkers op Schiphol zette de gemeente Amsterdam vijf jaar geleden "zijn" dak- en thuislozen 's avonds gewoon op de trein richting Schiphol, dat in de gemeente Haarlemmermeer ligt. Het is belangrijk dat overheden hun verantwoordelijkheid niet op deze manier afschuiven.' < [Karsten van Loon]